

FERIKOI CELEBRATIONS

ფერიქოის დღესასწაულები

TEA TATENASHVILI

PHD Student of Sokhumi State University
61 Politivskaya street, 0186, Tbilisi, Georgia
ORCID ID:0000-0002-0165-7325
teatatenashvili@gmail.com
+995 591 41 12 84

ABSTRACT

The residence of the Georgian Catholics in Istanbul, the Monastery of the Virgin Mary, with its schools, printing house and rich library used to fulfill a great Georgian cultural, educational and scientific function outside of Georgia for more than a century.

The temple was built in 1861 by Father Petre Kharischirashvili in one of the most beautiful districts of Istanbul, Ferikoy (the village of Angels). It is noteworthy, that the most of the fathers serving in the Georgian Monastery of Istanbul were from Samtskhe-Javakheti by origin. Father Petre Tatalashvili was from Samtskhe as well.

During the hundred years (1861-1961) of its existence, Georgian Catholic Monastery of Istanbul acted as a spiritual, cultural, educational and scientific center where many national, educational or scientific activities were performed. Establishment of religious educational institution, Georgian-French schools, printing-houses, the literacy dissemination society among Georgians living in Turkey, library called after Akaki Tsereteli are good examples of cultural and educational activities of the Monastery. The Monastery was the educational center giving Georgian young people the opportunity to get education first in Istanbul and then to Europe. In schools, students had the opportunity to study literature, history, religion, theology and philosophy. Most of the fathers of the monastery were polyglots, fluent in French, Italian, German and Latin, so they helped students to learn languages. It supported many Georgian scientists and public figures, like Ivane Gvaramadze, Mikheil Tamarashvili, Shalva Vardidze, etc.

The purpose of the article: to describe and analyze the educational activities of Father Petre Tatalashvili, one of the worthy figures of the Georgian Monastery of Istanbul, the secretary of the monastery and the person responsible for educational processes, and then the last Prior - father Petre Tatalashvili, and the curriculum of the schools located near the monastery, according to the documents found in the archive of the monastery, which have been in scientific circulation until now. It was not widely used. We think that this study will be interesting for those interested in the history of the Georgian monastery in Istanbul, a monastery that was known for its educational activities, and its

schools were of great importance in the education of both Christian Georgian and Muslim Georgian youth of that time.

Research methodology: The research is mainly based on the historical research method: description, comparative-historical method, empirical, causal-historical analysis using the epistolary and memoir materials preserved in the archive fund of the Georgian Catholic Monastery in Istanbul.

Key words: Petre Tatalashvili; Georgian Savane of Istanbul; Georgian Catholics.

თეა თათენაშვილი

სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოქტორანტი

ანა პოლიტოვსკაიას 61, 0186, თბილისი, საქართველო

ORCID ID:0000-0002-0165-7325

teatatenashvili@gmail.com

+995 591 41 12 84

აბსტრაქტი. საუკუნის მანძილზე სტამბოლის ღვთისმშობლის უმანკო ჩასახვის ქართული კათოლიკური ეკლესია (თურქ. Gürcü Katolik Kilisesi; ქართ. ლურდის ღვთისმშობლის სახელობის ქართულ-კათოლიკური ტაძარი) თავისი სასწავლებლებით, სტამბითა და მდიდარი ბიბლიოთეკით საქართველოს საზღვრებს გარეთ დიდ ქართულ საქმეს, კულტურულ-საგანმანათლებლო და სამეცნიერო ფუნქციას ასრულებდა.

ტაძარი 1861 წელს აშენდა მამა პეტრე ხარისჭირაშვილის მიერ სტამბოლის ერთ-ერთ ულამაზეს უბანში ფერიქოიში (ანგელოსთა სოფელში). აღსანიშნავია ისიც, რომ სტამბოლის ქართული სავანის მოღვაწე მამების უმრავლესობა სამცხე-ჯავახეთიდან იყო. სამცხედან იყო მამა პეტრე ტატალაშვილიც.

სტამბოლის ქართული კათოლიკური სავანე ასწლიანი არსებობს მანძილზე (1861-1961) წარმოადგენდა როგორც სასულიერო, ასევე კულტურულ-საგანმანათლებლო და სამეცნიერო ცენტრს. სასულიერო სასწავლებლის, ქართულ-ფრანგული სკოლების, სტამბის, ოსმალეთის ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების, აკაკი წერეთლის სახელობის ბიბლიოთეკის დაარსება დასტურია სავანის კულტურულ-საგანმანათლებლო საქმიანობისა. სწორედ სავანე გახდა იმდროინდელი ქართველი კათოლიკეების განათლების კერა, რომელმაც გზა გაუხსნა ქართველ ახალგაზრდებს ჯერ სტამბოლში, შემდეგ კი ევროპაში მიეღოთ განათლება. სკოლებში მოსწავლეებს ლიტერატურის, ისტორიის, რელიგიის, თეოლოგიის და ფილოსოფიის შესწავლის შესაძლებლობა ჰქონდათ. მონასტრის მამების უმეტესობა პოლიგლოტები იყვნენ, თავისუფლად საუბრობდნენ ფრანგულ, იტალიურ, გერმანულ და ლათინურ ენებზე, შესაბამისად ისინი სტუდენტებს ენების დაუფლებაშიც ეხმარებოდნენ. სწორედ ამ მონასტრის დამსახურებაა იმ ქართველი მეცნიერებისა და

საზოგადო მოღვაწეების არსებობა, როგორც გახლდათ ივანე გვარამაძე, მიხეილ თამარაშვილი, მიხეილ თარხნიშვილი, შალვა ვარდიძე და სხვა.

სტატის მიზანი: სტამბოლის ქართული სავანის ერთ-ერთი ღირსეული მოღვაწის, მონასტრის მდივნისა და სასწავლო პროცესებზე პასუხისმგებელი პირის, შემდეგ კი უკანასკნელი წინამძღვრის - მამა პეტრე ტატალაშვილის სამონასტრო საქმიანობის აღწერა და ანალიზი, მის მიერ ფერიქოს სავანის ტრადიციის გაგრძელება და გრანდიზული დღესასწაულების მოწყობა, მონასტრის არქივში მოპოვებული დოკუმენტების მიხედვით, რომელიც აქამდე სამეცნიერო მიმოქცევაში ფართოდ გამოყენებული არ ყოფილა. ვფიქრობთ, აღნიშნული კვლევა საინტერესო იქნება სტამბოლის ქართული მონასტრის ისტორიით დაინტერესებული პირებისთვის, მონასტერი რომელიც ცნობილი იყო არამარტო რელიგიური და საგანმანათლებლო საქმიანობით, არამედ კულტურული თვალსაზრისით. მონასტერი, რომელიც ერთგვარი შემაკავშირებელი იყო არამარტო ოსმალეთში გაბნეული ქართველებისათვის, არამედ, საქართველოდან ემიგრირებული ბევრი ქართველისთვისაც.

საკვანძო სიტყვები: პეტრე ტატალაშვილი; სტამბოლის ქართული სავანე; ქართველი კათოლიკეები.

შესავალი. სტამბოლის ღვთისმშობლის უმანკო ჩასახვის ქართული კათოლიკური ეკლესია (თურქ. Gürcü Katolik Kilisesi; ქართ. ლურდის ღვთისმშობლის სახელობის ქართულ-კათოლიკური ტაძარი). ქართულ სამეცნიერო სივრცეში ცნობილია, როგორც სტამბოლის ქართველთა სავანე. ის არის ერთი-ერთი გამორჩეული რელიგიური და კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულება, ქართველოლოგიური კერა, საქართველოს ფარგლებს გარეთ არსებულ ქართულ კულტურულ-საგანმანათლებლო ცენტრებს შორის.

ივანე ჯავახიშვილი უცხოეთში არსებულ ქართული კულტურის კერებზე აღნიშნავდა, რომ „საზღვარგარეთ მყოფ ქართული სავანეების კულტურული მნიშვნელობა ფრიად ფასეული იყო. იმ მდიდარი კულტურული მემკვიდრეობის გარდა, რომელიც საქართველოს წარსული საუკუნეების განმავლობაში იქ დაუნჯებული ჰქონდა, სხვა მხრივაც გახლდათ მეტად დასაფასებელი. უცხოეთში მყოფი მონასტრების საშუალებით საქართველოს შეეძლო მაშინდელი განათლებული ქვეყნების კულტურული განვითარების ყოველი წარმატებისთვის თვალყური ედევნებინა. ყველაფერი, რაც კი უცხოეთში დაარსებულს ქართველთა სავანეებში ახალი და მნიშვნელოვანი იწერებოდა, ანდა კეთდებოდა, საქართველოს უმაღვე სწვდებოდა იქ მომუშავე ქართველი მოღვაწეების – მწერლების, მეცნიერებისა და ხელოვანთა წყალობით“ (ჯავახიშვილი, 1965:340).

იტალიელი დიპლომატი ევგენი დალეჯიო დ'ალესიო (1888-1983) სტამბოლის ქართული კათოლიკური ეკლესიის შესახებ წერდა: „ამ სავანის კათოლიკე მღვდლები... დასაწყისიდან დღემდის არ დაერიდნენ თავიანთი საზოგადოების არსებობის განსაცდელში ჩაგდებას და

გამსჭვალული დიდებულ მომავლის რწმენით, საქართველოს თავისუფლებისათვის პირნათლად შეასრულეს თავიანთი მოვალეობა... ფერი-კვეის (ფერიქოი - უბანი სტამბოლში, შიშლის რაიონი, ბომონთის კვარტალი) მღვდლები ცნობილნი არიან მთელს ოსმალეთში და საბერძნეთში, ყოველი გვარის ხალხი და ხშირად სხვადასხვა სარწმუნოებისაც დაიარება მათ ეკლესიაში, იმდენად სახელგანთქმული სამლოცველოა იგი ოსმალეთის ძველ იმპერიის ფარგლებში“ (დალეჯიო დ'ალესიო, 1921:33).

სტამბოლის ქართული სავანე მდებარეობს სტამბოლის ერთ-ერთ უბანში – ფერიქოიში. ქართველ კათოლიკეთა ეკლესია, მამათა და დედათა მონასტრები, ქართული სტამბა, აკაკი წერეთლის სახელობის ბიბლიოთეკა არქივით, ქართულ – ფრანგული და ქართულ – ბერძნული ქალთა და ვაჟთა სასწავლებლები – ას წელზე მეტი ხნის განმავლობაში იყო დიდი კულტურულ – საგანმანათლებლო და სასულიერო ცენტრი, საქართველოს – განმათავისუფლებელი მოძრაობის მხურვალე კერა (წერილები სტამბოლის ქართული სავანიდან II, 2020:30).

მონასტერი დაარსა მესხეთის მკვიდრმა მამა პეტრე ხარისჭირაშვილმა, რომელიც მთელი სიცოცხლის მანძილზე იღვწოდა საქართველოს ნათელი მომავლისათვის, იღვწოდა იმისთვის, რომ ქართველს ქართული ენა არ დაეკარგა არა მარტო ისტორიულ სამცხე – ჯავახეთში, არამედ თურქეთშიც. XIX საუკუნის 60 – იანი წლებიდან სტამბოლის ქართულ სავანეში მამა პეტრე ხარისჭირაშვილმა შემოიკრიბა პროგრესულად მოაზროვნე, სამშობლოს სამსახურისთვის მოწოდებული, როგორც სასულიერო, ისე საერო, პირები (წერილები სტამბოლის ქართული სავანიდან II, 2020:30) და საფუძველი ჩაუყარა ქართველ კათოლიკეთა ძმობას (კონგრეგაციას), რომელმაც დიდი შრომისა და ღვაწლის შედეგად საუკუნის განმავლობაში მამა პეტრე ხარისჭირაშვილის, „დამფუძნებლის“ ანდერძი პირნათლად შეასრულა.

საბჭოთა პერიოდში, XX საუკუნის 90-იან წლებამდე ქართული საზოგადოების მცირე ნაწილი იყო ინფორმირებული სავანის არსებობის შესახებ (სურგულაძე...2022,122-123). თუმცა, მესხეთში, სავანის მესვეურთა შთამომავლებმა კარგად იცოდნენ მის შესახებ. საბჭოთა ცენზურის გამო სტამბოლის ქართული სავანე ტაბუდადებულ თემად ითვლებოდა. მესხეთის მკვიდრნიც გაურბოდნენ ამ თემაზე საუბარს. პირველი მეცნიერი, რომელმაც საბჭოთა პერიოდში სავანის თემა წამოწია და თავის ნაშრომში გააშუქა, გახლდათ შოთა ლომსაძე, მან „ახალციხურ ქრონიკებში“ სავანის ისტორიის გარკვეული პერიოდი ასახა (ლომსაძე, 1979_66-94). 1990-იანი წლების შემდეგ, როდესაც საქართველო დამოუკიდებელი გახდა, არაერთი მკვლევარი დაინტერესდა სავანის ისტორიითა და იქ არსებული მასალით (გურამ შარაძე, შუშანა ფუტკარაძე, შოთა ლომსაძე, მურმან პაპაშვილი, ნატო ყრუაშვილი და სხვ.).

სავანის დაარსებას მთელი რიგი პოლიტიკური მიზეზები განაპირობებდა. XIX საუკუნის მეორე ნახევარში საქართველოში და განსაკუთრებით სამცხე-ჯავახეთში ქართველ კათოლიკეთა მდგომარეობა გაუარესდა რუსეთის ანტიკათოლიკური პოლიტიკის გამო. „რუსეთის მთავრობის მიერ საქართველოში ევროპიდან კათოლიკე მისიონერების შემოსვლის

აკრძალვამ მდგომარეობა ყველაზე მეტად ახალციხეში გაართულა, სადაც ქართველ კათოლიკეთა ლათინურ წესზე მდგარ ეკლესიებში რუსეთის მთავრობამ მხარი დაუჭირა სომხური ტიპიკონისა და სომხური ენის დამკვიდრებას. სომხურმა კათოლიკურმა ეკლესიამ ფართო პროპაგანდა გაშალა ქართველ კათოლიკეთა ისტორიული არარსებობის შესახებ. ეს არ ნიშნავდა, რომ დედა სამშობლოს დაბრუნებული მესხეთი ბედს იოლად შეურიგდებოდა. ამ დიდი საქმის მეთაურად მაშინ ქართველი კათოლიკენი გამოვიდნენ (პაპაშვილი, 1995:314-315).

პეტრე ხარისჭირაშვილი ჩაუდგა სათავეში ბრძოლას ყოველივე ამის წინააღმდეგ. მას მოუწია მასწავლებელთან - პავლე შაჰყულიანის დაპირისპირება, რომელმაც შეავიწროვა და გასაქანი არ მისცა ახალგაზრდა პეტრე ხარისჭირაშვილს ეროვნული იდეების განსახორციელებლად. მრავალი დაბრკოლებისა და წინააღმდეგობის გაწევის შემდეგ 1857 წელს პეტრე ხარისჭირაშვილმა დატოვა სამშობლო და ოსმალეთში გადავიდა. მან რომის პაპის პიო IX-ის წარმომადგენლის - მთავარეპისკოპოსის ბრუნონის დახმარებით 1859 წელს მიიღო მკვიდრი სამსახური მოწყალების დათა მონასტერში. ასევე, სტამბოლში ქართველ კათოლიკეთა კონგრეგაციის შექმნის ნება ქართული ენითა და ტიპიკონით. იმავე წელს, მამა პეტრემ ცნობილი მეცენატის იაკობ ზუბალაშვილის ფინანსური მხარდაჭერით სტამბოლის გარეუბანში - ფერიქოიში შეიძინა მიწის ნაკვეთი და 1861 წელს ააშენა წმ. მარიამ ღვთისმშობლის სახელობის ეკლესია, სულ მალე დაემატა დედათა მონასტერიც. სავანეს, მამა პეტრე ხელმძღვანელობდა 1892 წლამდე, მისი გარდაცვალების შემდეგ კი მართავდნენ მამათა მიერ არჩეული წინამძღვრები: სტეფანე გიორგიძე, ალფონს ხითარიშვილი, ბენედიქტე ვარდიძე, პიო ბალიძე, შიო ბათმანაშვილი და პეტრე ტატალაშვილი, რომელიც გახლდათ სავანის უკანასკნელი წინამძღვარი (ყრუაშვილი, 2012:8-9).

მამა პეტრე ხარისჭირაშვილმა კარგად იცოდა, რომ ქართულ ენაზე წიგნები ნაკლებად იბეჭდებოდა, რომ ქართულ სკოლებს სასკოლო სახელმძღვანელოები თითქმის არ ჰქონდა. ამ მიზნით მან 1870 წელს მონასტერთან გახსნა სტამბა და დაიწყო ქართული წიგნების ბეჭდვა. პარალელურად დაარსა მონასტერი თავისი სტამბით, სასულიერო სასწავლებლით სამხრეთ საფრანგეთში, ქ.მონთობანში. ამ მონასტერთან შექმნა უმაღლესი კურსები საღვთისმეტყველო და საფილოსოფიო განხრით. სტამბოლისა და მონთობანის სტამბებში დაიბეჭდა ბევრი საინტერესო წიგნი, რომელთა დიდი ნაწილის ავტორი გახლავთ მამა პეტრე, მაგრამ უმრავლეს შემთხვევაში იგი თავის თავს არ მიუთითებდა, რადგან უყვარდა დიდი საქმის უხმაუროდ, უჩუმრად კეთება. დავასახელებთ რამდენიმეს: „გზა ცხოვრებისა“, „გვირგვინი წამებულთა“, „ყვავილის კონა ყრმათა“, „წინამძღვარი ზეცისა“, „ბრძენი კაცი“, „მოკლე რიტორიკა, გინა მჭერმეტყველობა“, „მოკლე ფილოსოფია, გინა სიბრძნის მოყვარეობა“, „მოკლე ქართული დრამატიკა“, „მოკლე ქართულ-ფრანგული დრამატიკა“, „საქრისტიანო მოძღვრება“, „წალკოტი ლოცვათა“, „ისტორია საზოგადო“, „მოკლე გეოგრაფია“, „მზა პასუხი სომხურ გაზეთ „მშაკის“ შესახებ“ და ა.შ. (წერილები სტამბოლის ქართული სავანიდან II, 2020:31).

XIX-XX საუკუნეების მიჯნაზე, ქართველების გარუსების და გასომხების ფონზე, „სტამბოლის ქართველთა სავანე იყო ერთადერთი რელიგიური დაწესებულება, რომლის ბერები პრაქტიკული ქმედებებით – ჯვრით, კალმით თუ იარაღით ხელში იბრძოდნენ საქართველოს სუვერენიტეტისათვის, რაც მათთვის საბედისწეროც აღმოჩნდა (სურგულაძე... 2022:124).

სტამბოლის ქართული მონასტრის ბიბლიოთეკა და არქივი საინტერესოა იმ თვალსაზრისით, რომ იქ შემონახულმა ეპისტოლარულმა თუ პუბლიცისტურმა მასალებმა ქართველ მეცნიერებს მისცა საშუალება იმ ადამიანების სახელი წარმოეჩინათ, რომლებიც სამშობლოსგან შორს, უცხო ქვეყნის მიწაზე უხმაუროდ აკეთებდნენ ქართულ საქმეს. სწორედ „პატარა“ საქმეების კეთებით თავიანთი წვლილი შეჰქონდათ დიდ, საერთოქართულ, საერთოეროვნულ საქმეში და უცხოეთის მიწიდან ემსახურებოდნენ სამშობლოს. ერთ-ერთი თვალსაჩინო პიროვნება გახლავთ მამა პეტრე ტატალაშვილი და მისი მოღვაწეობა სტამბოლის ქართულ სავანეში, სადაც მან ცხოვრების უდიდესი წლები გაატარა, პრაქტიკულად რვა წლის ასაკში მივიდა განათლების მისაღებად და მთელი ცხოვრება მონასტრის საქმიანობით იყო დაკავებული.

კვლევის მეთოდოლოგია: კვლევა ძირითადად ეფუძნება ისტორიული კვლევის მეთოდებს: აღწერას, შედარებით-ისტორიულ მეთოდს, ემპირიულ, მიზეზ-შედეგობრივ ანალიზს სტამბოლის ქართულ კათოლიკური მონასტრის საარქივო ფონდში დაცულ ეპისტოლურ და მემუარულ მასალების გამოყენებით.

შედეგები და დისკუსია. სტამბოლის ქართულ სავანეში რამდენიმე დღესასწაულის აღნიშვნის განსაკუთრებული ტრადიცია არსებობდა, ესენი გახლდათ იანვარში ნინობა და მაისის ბოლო კვირას წმინდა მარიამ ღვთისმშობლის ხსენების დღე. ამ დღესასწაულებს მრავლმხრივი დანიშნულება ჰქონდა. მას, ერთის მხრივ ჰქონდა რელიგიურ დატვირთვა, მეორეს მხრივ კი იქ მყოფი ქართველობის თავშეყრის მიზეზიც ხდებოდა.

14 იანვარს, ნინობის დღესასწაულზე, წირვა-ლოცვა აღევლინებოდა ქართულ ენაზე. იქ მყოფი ქართველობა, სწორედ ამ დღეს, თითქმის უკლებლივ იკრიბებოდა მონასტერში. ყოველივე ამას თავისი გამოხმაურება ჰქონდა და ბუნებრივია, რომ ისახებოდა იმდროინდელი პრესის ფურცლებზე. 1909 წლის „დროებაში“ დაბეჭდილია ქართველიშვილის (რაჟდენ ხუნდაძის) წერილი „ნინობა სტამბოლში“. აქ დეტალურად აღწერილია ნინობის დღესასწაული. აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ წირვის შემდეგ იქაური ქართული საზოგადოება შეკრებილა საქველმოქმედო მიზნით. კრებას დაესწრნენ მონასტრის იმჟამინდელი უფროსი – წინამძღვარი ბენედიქტე ვარდიძე, მამა ანდრია წინამძღვრიშვილი და პატრი მერაბი (იოსებ მერაბიშვილი). სწორედ, ამ კრებაზე ვლ. წერეთელმა წარადგინა აკაკის საიუბილეო კომიტეტი. მანვე იქ შეკრებილ ქართველ საზოგადოებას ანგარიში წარუდგინა. კერძოდ, ილიას მკვლელობის ამბებთან დაკავშირებით მის სახელზე გაუხსნიათ ფონდი და მიღებული თანხა გაუგზავნიათ „ისრის“ რედაქციაში 1907 წლის 18 ოქტომბერს. გარდა ამისა, მათ სურვილი

გამოუთქვამთ, რომ ჩამოყალიბებულიყო სტამბოლელ ქართველთა გამაერთიანებელი საზოგადოება – „ერთობა“, რათა საერთო ძალით გაეწიათ ეროვნული უღელი. საზოგადოების საქველმოქმედო საქმიანობის დასტურია კასის (ფონდის) დაარსება, საიდანაც დახმარება უნდა მიეღოთ სტამბოლში მყოფ უმწეოდ დარჩენილ და ეკონომიურად გაჭირვებულ ქართველობას (წერილები სტამბოლის ქართული სავანიდან, 2020:60-61).

სტამბოლის ქართულ სავანეში მაისის თვე, წმინდა მარიამ ღვთისმშობლის ხსენების თვედ იყო გამოცხადებული. ეს ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ტრადიცია იყო თავისი შინაარსით, რომელიც აერთიანებდა ყველას, დიდსა და პატარას. ყოველდღიურად, დილით და საღამოს, სრულდებოდა წირვა-ლოცვა. თვის ბოლო დღეს კი, იმართებოდა დღესასწაული, სადაც უამრავი მომლოცველი იკრიბებოდა.

როგორც საარქივო მასალებიდან ჩანს, XX საუკუნის 30-იან წლებში, ეს ტრადიცია კიდევ უფრო პომპეზურ ხასიათს ატარებდა. იმდროინდელი სტამბოლის პრესაც კი აშუქებდა ამ დღესასწაულს. მაისის ბოლო კვირას ეწყობოდა ლურდის ღვთისმშობლის ქანდაკების ბრწყინვალე მსვლელობა სტამბოლის ფერიქოის უბანში. იმ პერიოდისათვის ის იყო სტამბოლში პოპულარული ქრისტიანული დღესასწაული, რომელსაც ესწრებოდნენ სულთნები იმპერიული გვარდიის თანხლებით. ამ დღესასწაულს პატივს სცემდნენ ადგილობრივი თურქები, მსვლელობაში მონაწილეობას იღებდნენ თურქეთში არსებული სხვადასხვა (საფრანგეთისა და იტალიის და სხვა) ქვეყნების საელჩოების წარმომადგენლები თავისი დროშებით (ს.ქ.კ.ე.ფ.ბ.ა ტატალაშვილი, წერილი საფრანგეთის 660-ე ქვეითი პოლკის პოლკოვნიკს).

მნიშვნელოვანია იმ პერიოდის საფრანგეთისა და ვატიკანის ურთიერთობები ოსმალეთის იმპერიასთან. კათოლიკური მისიონერობა ოსმალეთის იმპერიაში ძირითადად ფრანგული და იტალიური რელიგიური ორდენებით და კონგრეგაციებით იყო წარმოდგენილი (Taft,2008:416). ფრანგული გავლენა ოსმალეთის იმპერიაზე, განსაკუთრებით დედაქალაქ სტამბოლში გაიზარდა XVI საუკუნიდან, როდესაც 1569 წლის 18 ოქტომბრის შეთანხმება პარიზსა და სტამბულს შორის შედგა, რამაც საფრანგეთი ოსმალეთის ყველაზე მნიშვნელოვან მოკავშირედ აქცია იმ პერიოდისათვის. ყოველივე ამან გავლენა იქონია კათოლიციზმის მომავალზე ოსმალეთის იმპერიაში. ფრანგებს გარანტირებული ჰქონდათ ღვთისმსახურების თავისუფლება, რათა რელიგიური მსახურება ხელმისაწვდომი ყოფილიყო ყველა კათოლიკესათვის, ვინც ოსმალეთის იმპერიაში ცხოვრობდა (Frazee,2006:67). 1583 წელს გალატანელთა განმანათლებლების თხოვნით პაპი გრიგოლი XIII და იეზუიტი გენერალი, კლაუდიო აკვაივა, შეთანხმდნენ გაეზავნათ რამდენიმე მისიონერი სტამბოლში. მისიას ხელმძღვანელობდა ჯულიო მანჩინელი, მღვდელი, რომელსაც თან ახლდა ორი სხვა სასულიერო პირი და ორი ძმა. ისინი დაეპატრონენ სტამბოლის წმინდა ბენედიქტეს ეკლესიას, რომელიც გადაეცათ დომინიკელთაგან. მალე იეზუიტებმა გახსნეს თავიანთი სკოლა და დაიწყეს ქადაგება წმინდა ბენედიქტეს ეკლესიიდან (Frazee,2006:73). 1587 წელს საერთო კრებაზე კაპუცინებიც დათანხმდნენ განეახლებინათ მისიონერული მოღვაწეობა

აღმოსავლეთში და ოთხი იტალიელი ბერი ნებაყოფლობით, მოხალისედ წასულიყო სტამბოლში (Frazee,2006:67). ოსმალეთის იმპერიაში რელიგიური უმცირესობები დაყოფილნი იყვნენ ცალკეულ თემებად - „მილეთებად,“ რომლებიც სარგებლობდნენ ნაწილობრივი ავტონომიით და რელიგიურ საკითხებში კონტროლდებოდნენ თავიანთივე რელიგიური ხელმძღვანელების მიერ. თუმცა, არ სარგებლობდნენ იმავე სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებებით, რითაც მუსლიმები, მაგრამ იყვნენ დაცული მოსახლეობა, როგორც ამას ითხოვდა ისლამური შარიათი (Taft,2008:415).

XIX საუკუნის დასაწყისში ოსმალეთის იმპერიაში 32 000 კათოლიკე ცხოვრობდა (Frazee,2006:223). სტამბოლში კათოლიკეები კიდევ უფრო დიდი თავისუფლებითა და გავლენით სარგებლობდნენ იმ დროიდან, როდესაც 1839-1876 წლებში, ოსმალეთის იმპერიაში განხორციელდა რეფორმების სერია, რომელიც თანზიმათის¹ სახელითაა ცნობილი, ცენტრალური ხელისუფლების სამხედრო და სამოქალაქო სფეროებში ძირეული გარდაქმნები მოხდა. თუმცა, რეფორმები არ შეხებია ყველა რეგიონს. ზოგიერთი მეტად დაშორებული იყო ცენტრიდან ეფექტური რეფორმების ჩასატარებლად. იმავდროულად, მთელი ამ პერიოდის მანძილზე, იმპერია მუდმივად იმყოფებოდა საგარეო საფრთხეების წინაშე. მათ, ვინც მხარს უჭერდა საშინაო რეფორმებს მტკიცედ სწამდათ, რომ მხოლოდ მოდერნიზაციისაკენ თუ ევროპეიზაციისაკენ მიმართული გარდაქმნებით შეიძლებოდა იმპერიის არსებობის შენარჩუნება (სანიკიძე...2011,63). ქრისტიანები და მაჰმადიანები ამიერიდან სრული თანასწორობით ისარგებლებენ. კანონთა კოდექსი ყველასთვის იქნებოდა საჯარო, რომ არანაირი უპირატესობა არ იქნებოდა მუსლიმ მოქალაქეს ქრისტიანზე (Frazee,2006:225). თანზიმათის სულისკვეთება ასევე გამოიხატა დასავლეთში განათლებამიღებულ ოსმალთა რიცხვის გაზრდით, რომლების მსოფლმხედველობა უკვე სეკულარიზმს ეფუძნებოდა. 40-იან წლებში გაზეთების და წიგნების გამოცემის არნახული ბუმი დაიწყო. ახალი თაობა დიდი ინტერესს ამჟღავნებდა პოლიტიკის, ისტორიის, ბიოგრაფიების და ფილოსოფიის მიმართ. ევროპაში კონსერვატიზმის წინააღმდეგ ამბოხებებს ოსმალეთშიც მოჰყვა გამოძახილი (სანიკიძე...2011,67). ზოგადად, XIX-XX საუკუნეები თურქეთის ისტორიაშიც დიდი ქარტახილებით იყო სავსე. იმპერია დიდი გამოწვევების წინაშე აღმოჩნდა, როგორც საშინაო, ისე საგარეო თვალსაზრისით. განხორციელდა მნიშვნელოვანი რეფორმების მთელი კასკადი, ჯერ თანზიმათის ეპოქა, შემდეგ „ახალგაზრდა თურქების“ რევოლუცია, იმპერია აღმოჩნდა ახალი იდეოლოგიისა და იდენტობის ძიებაში: იმპერიის დასასრული, მუსტაფა ქემალის რევოლუცია, თურქეთის რესპუბლიკის ჩამოყალიბება.

რომმა დაადასტურა საფრანგეთის პროტექტორატი 1888 და 1898 წლებში ოსმალეთის იმპერიაში მცხოვრებ კათოლიკეებზე. საფრანგეთის მთავრობა კმაყოფილი იყო თავისი გავლენის გამყარებით საზღვარგარეთ მისიებზე, რასაც კათოლიკური სკოლების დაარსების

¹ რეფორმების პერიოდი ოსმალეთის იმპერიაში, რომელიც გაგრძელდა დაახლოებით 40 წელი და მიზნად ისახავდა ქვეყნის ევროპეიზაციას პოლიტიკურ, სოციალურ, ეკონომიკურ და საგანმანათლებლო საკითხებში

მეშვეობით ახერხებდა (Taft,2008:416). მეცხრამეტე საუკუნეში ახლო აღმოსავლეთის კათოლიკურმა ეკლესიამ დიდ პროგრესს მიაღწია, უმეტესად ლათინური მისიონერების დახმარებით. თითქმის ყველგან იხსნებოდა სკოლები და სემინარიები, რელიგიური და მონასტრული ცხოვრების აღდგენა ან განახლება ხდებოდა. ამ პერიოდს ლათინური მისიების „ოქროს ხანა“ უწოდეს (Taft,2008:416). აბდულჰამიდ II-ის სულთნობის დროს, 1878 წლიდან 1905 წლამდე სტამბოლში სამოციქულო დელეგატის როლი გაძლიერდა. სამოციქულო დელეგატს ევალეზოდა თერთმეტი ლათინური კათოლიკური სამრევლოების ზედამხედველობა გალათასა და მის შემოგარენში. ის ასევე თვალყურს ადევნებდა საგანმანათლებლო დაწესებულებების დიდ რაოდენობას, რომელიც იმ პერიოდისათვის რამდენიმე ათას სტუდენტს ემსახურებოდა სტამბოლში. იმ დროისათვის თერთმეტი კათოლიკური ორდენი იყო განთავსებული სტამბოლში. ოცდაათი კათოლიკური სკოლა ფუნქციონირებდა საფრანგეთის მიერ დაფინანსებული. თუმცა, სიტუაცია შეიცვალა პირველი მსოფლიო ომის პერიოდში. ბევრი მისიონერი იძულებული გახდა დაეტოვებინა ოსმალეთი. 1919 წლის თებერვალში ფრანგებმა დაიკავეს სტამბოლი გენერალ ფრაშე დ'ესპერის მეთაურობით. რამდენიმე წლის განმავლობაში მოკავშირეთა ძალები ინარჩუნებდნენ მშვიდობას ოსმალეთის იმპერიაში. 1923 წელს, როცა თურქეთი რესპუბლიკად გამოცხადდა, კათოლიკეთა მდგომარეობა კვლავ შეიცვალა (Frazee,2006:230-231).

საარქივო მასალებში აღმოჩნდა 1923 წლის 22 მაისის და 1925 წლის 18 მაისის ფრანგული წერილები, 1925 წელი, 28 მაისი, იტალიური წერილი, მამა პეტრე ტატალაშვილის მიერ მომზადებული, ერთის ადრესატია საფრანგეთის 660-ე ქვეითი პოლკის პოლკოვნიკი, რომელსაც სავანის გამგეობის სახელით, მაისის ბოლოს კვირას საზეიმო მესაზე ორკესტრის თანხლებით ეპატიჟება ფერიქოს ლურდის ღვთისმშობლის სახელობის მონასტერში. მოწვევის წერილში ჩანს, თავდად ქართული სავანეს გამეობის წევრების პატივისცემა, ფრანგი ჯარისკაცებისადმი.

ჩვენს ინტერესს იწვევს მეორე მოწვევის წერილი, რომელიც თარიღდება 1925 წლის 18 მაისით. მოწვევა ეხება საზღვაო ძალების მთავარსარდალს ადმირალ ვანდრის, რომელსაც ეპატიჟება პომპეზურ ცერემონიაზე, საზეიმო წირვაზე, ასევე სთხოვს საფრანგეთის დროშების გამოყენებას ამ ცერემონიაზე. ცნობილია, რომ კონსტანტინეპოლის მაცხოვრებლებს, ძალიან მოსწონთ ამგვარი პომპეზური ცერემონიები (ს.ქ.კ.ე.ფ.ბ.ა პეტრე ტატალაშვილის წერილი ადმირალ ვანდრის).

მესამე მოწვევის ადრესატია პაპის საბრძოლო ხომალდების ადმირალი გაეტანო, რომელსაც იტალიის სამეფო საზღვაო ფლოტის დროშებს სთხოვს, რათა საფრანგეთის და სხვა ქვეყნების საზღვაო ფლოტის დროშებთან ერთად, სადღესასწაულო ცერემონიაზე წარადგინოს ცერემონიები (ს.ქ.კ.ე.ფ.ბ.ა პეტრე ტატალაშვილის წერილი ადმირალ გაეტანოს).

საინტერესოა ერთ-ერთი წერილი, რომელსაც ერთვის მამა პეტრე ტატალაშვილის „მოკლე ინსტრუქცია ლურდის ღვისმშობლის“ შესახებ და მოგვითხრობს სტამბოლის ქართული კათოლიკური მონასტრის ლურდის ღვთისმშობლის ქანდაკების ისტორიას. იგი

დამზადდა პარიზში 1880 წელს, ხოლო მონასტერში დააბრძანეს 1881 წელს. საკურთხეველი პირველად აშენდა 1901 წელს, თუმცა განახლებულ იქნა 1912 და 1913 წლებში. მაისის ბოლოს ეწყობა ლურდის ღვთისმშობლის ქანდაკების ბრწყინვალე მსვლელობა სტამბოლის ფერიქოს უბანში (ს.ქ.კ.ე.ფ.ბ.ა პეტრე ტატალაშვილის „მოკლე ინსტრუქცია ლურდის ღვთისმშობლის“ შესახებ).

ეს გახლავთ ოფიციალური მოწვევის წერილები საფრანგეთის მაღალი თანამდებობის პირთათვის, რომელიც საკმაოდ მაღალაკადემიურ დონზე შესრულებული და დიპლომატიური ეტიკეტიც დაცული.

სტამბოლის ქართული სავანე არასდროს გულგრილი არ დარჩენილა ეროვნული საქმეების მიმართ. 1919 წელს „საქართველოს რესპუბლიკაში“ დაბეჭდილი ცნობით ვგებულობთ, რომ 26 მაისს იქაურმა ქართველობამ უმანკო ჩასახვის სავანის ძმობის მეთაურობით იდღესასწაულა საქართველოს დამოუკიდებლობის წლისთავი („საქართველოს რესპუბლიკა“, 1919წ, №161. გვ.1). ანალოგიურ ინფორმაციას გვაწვდის „სახალხო საქმე“ (1919, № 582, გვ. 2) (წერილები სტამბოლის ქართული სავანიდან, 2020:61).

საყურადღებოდ ჩავთვალეთ მამა პეტრე ტატალაშვილისა და იტალიელი ინჟინერის ბატონ ფრიზონის მიმოწერა, (1922 და 1924 წ.წ.). როგორც წერილებიდან ირკვევა, ინჟინერი ხშირად სტუმრობდა მონასტრის მიერ ორგანიზებულ ღონისძიებებს. გარდა მოწვევისა, მამა პეტრე ტატალაშვილი მოუთხოვრებდა ინჟინერ ფრიზონს მონასტრის ამბებს, როგორც ჩანს წარჩინებული იტალიელი ინჟინერი, სტამბოლის ქართული კათოლიკური მონასტრის მრევლი და საპატიო სტუმარი იყო, რომელიც დიდ დახმარებას უწევდა არამარტო მონასტერს, არამედ გაჭირვებულ ქართველ ბავშვებსაც, რისთვისაც მამა პეტრე მონასტრის სახელით მადლობას უხდოდა კეთილგანწყობისათვის და გულუხვობისათვის. ასევე, მონასტერში ჩატარებული გარკვეული სარეკონსტრუქციო სამუშაოების დახმარებისთვის. „ძალიან კარგად გვახსოვს როგორი თანაგრძნობით ეწვიეთ ჩვენს მოკრძალებულ დაწესებულებას. ეს იყო უფლის მოწოდება გაგეკეთებინათ ამდენი სიკეთე კათოლიკეებისათვის ახლო აღმოსავლეთში.“ (ს.ქ.კ.ე.ფ.ბ.ა. წერილი ინჟინერ ფრიზონს, 1922).

1924 წლის 20 თებერვლს მამა პეტრე ტატალაშვილმა საპასუხო წერილი გაგზავნა იტალიაში, ინჟინერ ფრიზონისადმი, სადაც მადლიერება გამოხატა მონასტრის სახელით იმ დახმარებისთვის და ინტერესისთვის, რაც ინჟინერმა გამოიჩინა მონასტრის და საქართველოს მიმართ. შემდეგ მოუთხოვრო საქართველოში არსებული იმ მძიმე მდგომარეობის შესახებ, რაც მისი გასაბჭოების შემდეგ დადგა, თუ როგორ გართულდა მიმოსვლა და კონტაქტები სამშობლოსთან. წუხილი გამოთქვა, რომ ბოლო ორი წელია შეუძლებელი იყო საქართველოდან ქართველი მოწაფეების დამატება. საქართველოში რელიგიური მოღვაწეობა განიცდიდა დევნას, ზოგი ქართველ ძმები დააპატიმრეს, ზოგი შეავიწროეს. რამდენიმე ქართველი სტუდენტი შერჩა მონასტერს. ასევე, უამბო მონასტრის წინამძღვრის გამგზავრების შესახებ საქართველოში, მის მიერ თბილისის სკოლის დაარსების ამბავი, საბჭოთა მთავრობის მიერ ახალგაზრდებისთვის არ გაიცა პასპორტები, რამაც შეუძლებელი გახადა წინამძღვრის

მიერ სტუდენტთა სტამბოლში წამოყვანა სასწავლებლად (ს.ქ.კ.ე.ფ.ბ.ა. წერილი ინჟინერ ფრიზონს, 1924).

წერილებიდან ირკვევა, რომ იტალიელი ინჟინერი ბატონი ფრიზონი კარგად იცნობდა ქართული მონასტრის საქმიანობას, მის პრობლემებს, ასევე საქართველოსთან დაკავშირებულ საკითხებს. შეძლებისდაგვარად ეხმარებოდა როგორც საქართველოში ღარიბ ბავშვებს, ასევე სტამბოლში ქართულ მონასტერს, როგორც მისი მრევლი და საპატიო გულშემმატკივარი. ამ მიმოწერით, ურთიერთობებით, მამა პეტრე ტატალაშვილი თავის მხრივ ცდილობდა საქმის კურსში ჩაეყენებინა ევროპული საზოგადოება საბჭოთა საქართველოში რელიგიური შევიწროების ფაქტებზე.

დასკვნა

მამა პეტრე ტატალაშვილი თავისი საქმიანობით, აგრძელებდა მონასტრის სახელით გრანდიოზული დღესასწაულების ორგანიზების ტრადიციას. ამგვარმა დამოკიდებულებამ, ძალიან მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა არა მარტო რელიგიური თვალსაზრისით, არამედ, პოლიტიკურითაც. მონასტერი, რომელიც ერთგვარი შემაკავშირებელი იყო არამარტო ოსმალეთში გაბნეული ქართველებისათვის, არამედ, საქართველოდან ემიგრირებული ბევრი ქართველისთვისაც. უფრო მეტიც, ქვეყნის განწყობა-დამოკიდებულება იცვლებოდა ქართული კულტურული და რელიგიური ღირებულებებისადმი. ფაქტიურად, ეს დღესასწაულები საერთაშორისო ხასიათს იღებდა და ხელს უწყობდა არა მარტო ქართული კულტურის და ქრისტიანული რელიგიის პოპულარიზაციას, არამედ, ერთგვარად, სამშვიდობო და ეროვნული გზავნილიც იყო დანარჩენი მსოფლიოსთვის.

გამოყენებული ლიტერატურა და წყაროები:

- დალეჯიო დ'ალესიო, ე. (1921). *ქართველები კონსტანტინეპოლში*, სტამბოლი: საბეჭდავი კათოლიკე ქართველთა საგანისა.
- ლომსაძე, შ. (1979). გვიანი შუასაუკუნეების საქართველოს ისტორიიდან, *ახალციხური ქრონიკები*, თბილისი.
- პაპაშვილი, მ. (1995). *საქართველო-რომის ურთიერთობა*, თბილისი.
- სანიკიძე, გ. ალასანია, გ. გელოვანი, ნ. (2011). ახლო აღმოსავლეთის ისტორია და მისი ურთიერთობები სამხრეთ კავკასიასთან (XIX ს.-XXI ს.-ის დასაწყისი), თბილისი.
- ყრუაშვილი, ნ. (2012). *სტამბოლის ქართველ მამათა საგანის წინამძღვრები ხიზაბავრიდან, ახალციხე*.
- წერილები სტამბოლის ქართული საგანიდან. (2017). ტომი I, ბათუმი.
- წერილები სტამბოლის ქართული საგანიდან, (2020). ტომი II, ბათუმი.

- [ს.ქ.კ.ე.ფ.ბ.ა პეტრე ტატალაშვილის წერილი ადმირალ ვანდრის].
 [ს.ქ.კ.ე.ფ.ბ.ა პეტრე ტატალაშვილის წერილი ადმირალ გაეტანოს].
 [ს.ქ.კ.ე.ფ.ბ.ა პეტრე ტატალაშვილის „მოკლე ინსტრუქცია ლურდის ღვისმშობლის“ შესახებ].
 [ს.ქ.კ.ე.ფ.ბ.ა. წერილი ინჟინერ ფრიზონს, 1922].
 [ს.ქ.კ.ე.ფ.ბ.ა. წერილი ინჟინერ ფრიზონს, 1924].

CHARLES A. FRAZEE. (2006). CATHOLICS AND SULTANS The church and the Ottoman Empire. London-New York: CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS.

Marmara, R. (2018). Documents Pour L` Historie De L` Eglise Georgienne 1895-1934.

Taft, R. (2008). THE CAMBRIDGE HISTORY OF TURKEY. Vol. 4., Turkey in the Modern World. Edited by R E S , AT K A S A BA , Cambridge University Press.

REFERENCES:

- dalejio d'alesio, e. (1921). kartvelebi k'onst'ant'inep'olshi, st'amboli: sabech'davi k'atolik'e kartvelta savanisa. [Daleggio d'Alessio, E. (1921). Georgians in Constantinople, Istanbul: Printing House of Catholic Georgians].
- lomsadze, sh. (1979). gviani shuasauk'uneebis sakartvelos ist'oriidan, akhaltsikhuri kronik'ebi, tbilisi. [Lomsadze, Sh. (1979). From the history of late medieval Georgia, Akhaltsikhuri Chronicles, Tbilisi].
- p'ap'ashvili, m. (1995). sakartvelo-romis urtiertoba, tbilisi. [Papashvili, M. (1995). Georgia-Rome relations, Tbilisi].
- sanik'idze, g. alasia, g. gelovani, n. (2011). akhlo aghmosavletis ist'oria da misi urtiertobebi samkhret k'avk'asiastan (XIX s.-XXI s.-is dasats'qisi), tbilisi, [Sanikidze, G. Alasia, G. Gelovani, N. (2011). History of the Middle East and its relations with the South Caucasus (XIX century - beginning of XXI century), Tbilisi].
- quashvili, n. (2012). st'ambolis kartvel mamata savanis ts'inamdzghvrebis khizabavridan, akhaltsikhe. [Kruashvili, N. (2012) Leaders of the Savan of Georgian Fathers of Istanbul from Khizabavri, Akhaltsikhe].
- ts'erilebi st'ambolis kartuli savanidan, t'omi I, batumi, 2017. [Letters from the Georgian Savannah of Istanbul, Volume I, Batumi, 2017].
- ts'erilebi st'ambolis kartuli savanidan, t'omi II, batumi, 2020. Letters from the Georgian Savannah of Istanbul, Volume II, Batumi, 2020].
- [s.k.k'.e.p.b.a p'et're t'at'alashvilis ts'erili admiral vanders]. [Letter of Petre Tatalashvili to Admiral Vander].
- [s.k.k'.e.p.b.a p'et're t'at'alashvilis ts'erili admiral gaet'anos]. [Petre Tatalashvili's letter to be delivered to the admiral].
- [s.k.k'.e.p.b.a p'et're t'at'alashvilis „mok'le inst'ruktsia lurdis ghvismshoblis“ shesakheb]. [Short instruction about Lourdes Ghvismshoby by Petre Tatalashvili].

[s.k'.e.p.b.a. ts'erili inzhiner prizons, 1922]. [Letter to Engineer Freeson, 1922].

[s.k'.e.p.b.a. ts'erili inzhiner prizons, 1924]. [Letter to Engineer Freeson, 1924].

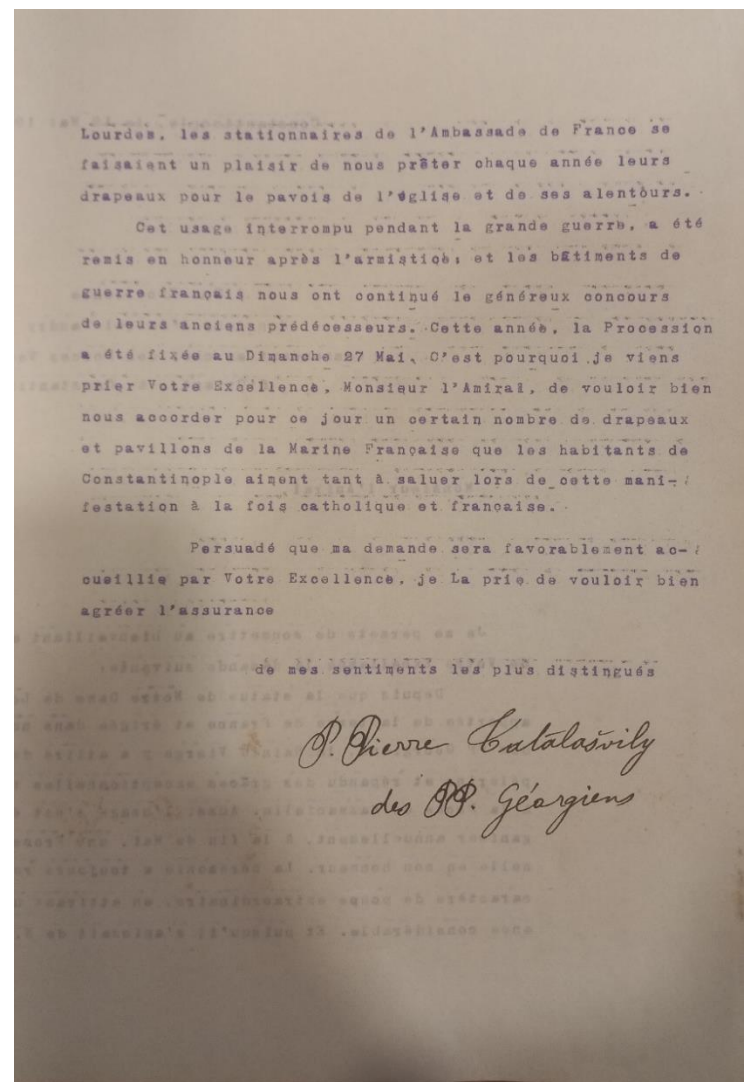
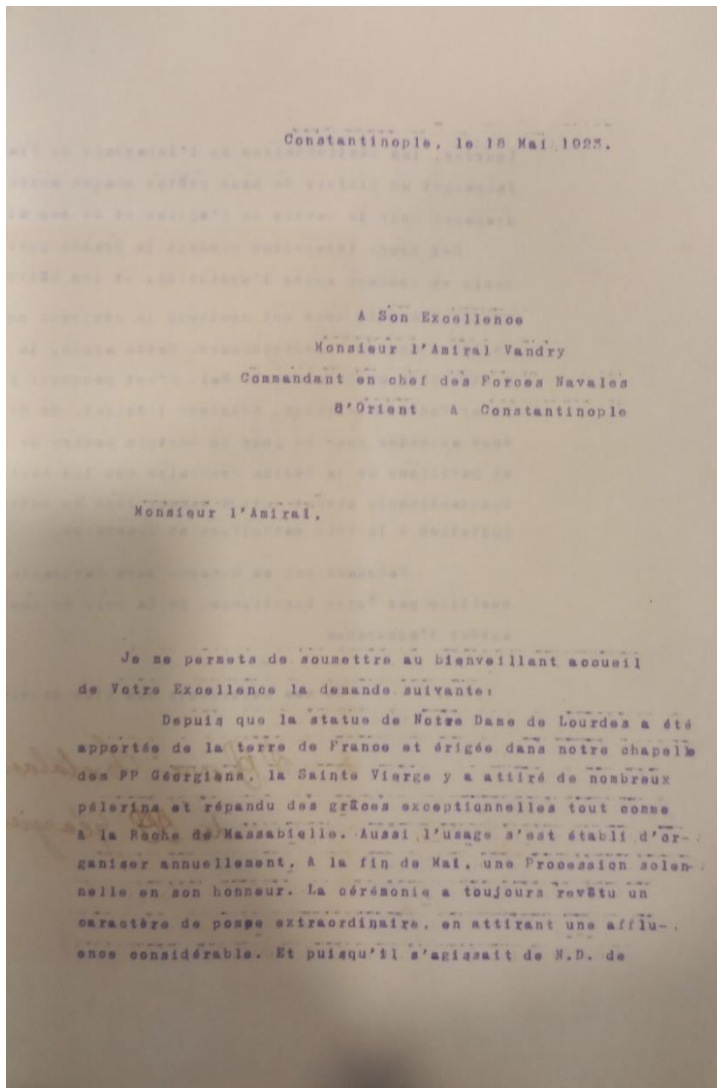
CHARLES A. FRAZEE. (2006). CATHOLICS AND SULTANS The church and the Ottoman Empire. London-New York: CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS.

Marmara, R. (2018). Documents Pour L` Historie De L` Eglise Georgienne 1895-1934.

Taft, R. (2008). THE CAMBRIDGE HISTORY OF TURKEY. Vol. 4 Turkey in the Modern World. Edited by R E S, AT K A S A BA. Cambridge University Press.

დანართები

[ს.კ.ე.ფ.ბ.ა პეტრე ტატალაშვილის წერილი ადმირალ ვანდრის].

[ს.ქ.კ.ე.გ.ზ.ა პეტრე ტატალაშვილის წერილი ადმირალ გაეტანოს].

Costantinopoli, 25 Maggio 1925.

Sua Eccellenza
Il Signor Ammiraglio Gaetano Pepe
Corazzata San-Giorgio
Costantinopoli

Eccellenza,

Conoscendo lo zelo di Vostra Eccellenza per la gloria di Dio e le funzioni religiose, prendo la libertà di rivolgermi a Lei per sottoporle la seguente supplica:

Ogni anno, all'ultima Domenica di Maggio, si svolge una Processione grandiosa della Madonna Santissima nei dintorni del nostro Santuario il quale, come lo devo ricordare, durante due anni dopo l'armistizio ha prestato il servizio religioso all'Infanteria Italiana del Corpo di Occupazione.

Ma siccome il quartiere nostro innanzi alla chiesa non è affatto abitato, dove il convento medesimo pavigliare il viale per cui passerà il corteo solenne. A questo scopo, prima della Grande Guerra ed ancora ultimamente due anni fa la Regia Marina Italiana ci prestava con squisita cortesia

per quel giorno un certo numero di bandiere e serie internazionali le quali, con altre date parimente dalla Marina Francese e da altre Società marittime, ci permettevano di decorare le strade in un modo decente ed assai degno della funzione che si celebrava ed alla quale parteciparono pure ultimamente i Carabinieri Reali.

Quest'anno, la detta Processione avrà luogo la Domenica prossima il 27 Maggio. Ardisco dunque di venir a pregare rispettuosamente l'Eccellenza Vostra di voler concederci benignamente un certo numero di bandiere e padiglioni di cui abbiamo bisogno molto e che restituiremo integralmente appena terminata la festa.

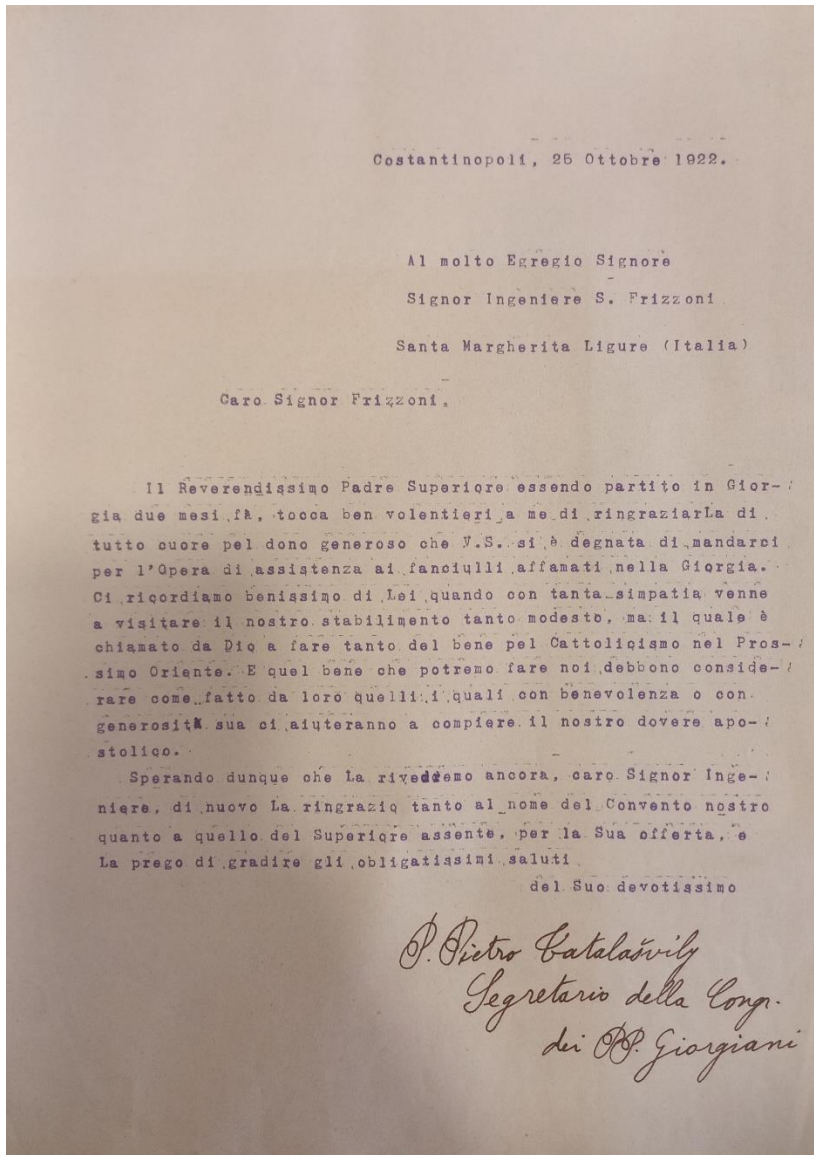
Persuasissimo che questa mia supplica sarà benevolmente accolta dall'Eccellenza Vostra, approfitto di questa occasione per dichiararmi con ogni rispetto, dell'Eccellenza Vostra Illustrissima,

devotissimo servitore

Costantinopoli, ai 25 di Maggio 1925

P. Pietro Catalašvili
Segretario

[ს.ჩ.კ.ე.გ.ბ.ა. წერილი ინჟინერ ფრიზონს, 1922].

[[ს.ქ.კ.ე.ბ.ა. წერილი ინჟინერ ფრიზონს, 1924].

Costantinopoli, 20 Febraio, 1924.

Al molto egregio Signore Ingegnere E.S. Frizioni
Santa Margherita Ligure (Italia)

Carissimo Signor Ingegnere.

Quanto è più raro d'incontrare nella vita la fedeltà nel ricordo, tanto è più gradita e consolante questa, specialmente per quelle anime le quali di continuo lottano contro le avversità spirituali e temporali. La di Lei pregiatissima del 30 Gennaio, ottimo Signor Ingegnere, ci ha dato una prova assai dolce di questa fedeltà, e ciò molto più nei nobilissimi sentimenti espressi in quella Sua missiva che non per l'offerta cordiale racchiavasi a favore delle opere nostre apostoliche. Per ciò mi fa ciò un piacere di ringraziarla con cuore commosso del conforto ed incoraggiamento che Lei ci reca con questo doppio Suo ricordo tanto simpatico. Ed ai miei ringraziamenti personali mi permetto giungere pure quei del P. Superiore e di tutta la Comunità nostra tanto delle monache quanto dei confratelli miei.

Le due Messe che Lei ha chiesto per Suoi defunti cari, sono state immediatamente celebrate; e senz'altro posso assicurarLa che spesso, spesso raccomandiamo le di Lei intenzioni al Signore ed alla Madonna Santissima in unione colle intenzioni degli amici e benefattori nostri. Carissimo Signor Frizioni, Lei domanda qual sarebbe l'elemosina ordinaria per le messe qui a Costantinopoli: il valore determinato dall'autorità episcopale

in moneta turca è di Piastre 40 - 50, il che corrisponde ~~XXXXXXXXXX~~ poco più poco più, a lire italiane cinque o sei. Però, le elemosine di messe son divenute in questi ultimi anni abbastanza scarse, a cagione di molti sacerdoti orientali fuggiaschi dall'interno in questa nostra città. Ed è perché saremo gratissimi alle anime benevole le quali ci procureranno simile aiuto per noi stessi come più specialmente per i nostri confratelli che lavorano in Georgia.

Carissimo Signor Ingegnere, grazie mille dell'interesse che Lei dimostra per la patria nostra e le opere nostre apostoliche. La situazione è tanto penosa in Georgia, che finora è difficile per noi non solo di viaggiarvi ma anche di corrispondere coi confratelli: di modo che da circa due anni o'è stato impossibile aumentare il numero dei nostri allievi ecclesiastici nel monastero. Però i stranieri non incontrano in Georgia nessun ostacolo per loro viaggio personale, meglio ancora commerciale; per essi vengono le comunicazioni e la vita abbastanza facili. Oltre a società marittime francesi e diverse altre, il Lloyd Triestino ha ripreso da poco il servizio regolare Trieste - Batum. Speriamo che adesso la riconoscenza ufficiale della Russia bolscevista faciliterà ancor di più le relazioni col paese nostro; e speriamo che pure noi, poveri sacerdoti Giorgiani, i quali siamo proscritti dal suolo natale nostro a causa di un regime tirannico e straniero, potremo anche noi provare qualche vantaggio di quel fatto, a scopo di giungere la meta a noi prefissa dalla Divina Provvidenza per il bene spirituale di tante anime abbandonate, le quali come pecorelle prive di pastore sono disperse in preda a lupi rapaci. L'opera religiosa soffre persecuzioni: parecchi confratelli nostri vengono molestati, anche incarcerati, ecc.... In attesa dunque di condizioni migliori, continuiamo qui a Costantinopoli, nelle lagrime e la preghiera, a far comiere loro studi ginnasiali o ecclesiastici ai pochissimi stu-

denti venuti dal paese nostro già prima dell'invasione bolscevistica, come ancora di procurare il servizio spirituale ai parrocciani dintorno al convento nostro.

Il Rev./mo P. Superiore, quando ebbe la fortuna di poter andare in Giorgia 18 mesi fa, a scopo d'istituirvi un ospicio per scolari poveri, riuscì a stabilire quest'opera in Tiflis dove continua sempre a far del bene alla gioventù sfortunata. Ma non potè riuscire a far ottenere dalle autorità governative il passaporto a giovinetti già maturi per la vocazione ecclesiastica. Anzi, ritornando per Costantinopoli, voleva portare con se diverse cose interessanti, come anche del materiale utilissimo per l'esposizione delle Missioni in Vaticano? ma, caro Signor Ingiere, non si crederebbe, eppure è un fatto che: le autorità russe di Batum non l'hanno lasciato portar via *n e s s u n i s c r i t t o*, neanche il piccolo conto delle spese quotidiane occorse durante il breve soggiorno nel paese!.. Speriamo però che adesso le cose camberanno dopo la riconoscenza ufficiale dei Sovieti russi, e che almeno la corrispondenza ci verrà facilitata qualche poco. Ed è perchè il Superiore scrisse ultimamente ai confratelli di Giorgia e gli raccomandò fra altro di raccogliere materiali interessanti per detta esposizione. Intanto dopo la primavera tenterà di andar ancor una volta in Giorgia per affari importantissimi, e si spera che riuscirà in modo soddisfacente a far partecipare anche la Giorgia nella detta esposizione in Vaticano.

Carissimo Signor Pri:oni, spero di aver così soddisfatto a tutte le di Lei domande espresse nella Sua pregiatissima; ardisco di aspettare altre Sue nuove, forse anche il piacere di rivederla a Costantinopoli; di nuovo cordialmente La ringrazio del Suo simpatico ricordo ed aiuto all'opera nostra apostolica, e, augurandole ogni bene a nome del P. Superiore come del mio e di tutti i confratelli miei, mi stimo sottoscrivervi di Lei.

Carissimo Signor Ingiere.

Devotissimo
P. Pietro Galatasidze
Superiore